

Savunma Sanayii Müsteşarlığı 2007–2011 Stratejik Planı

Aytekin Ziylan

E. Mu. Tuğgeneral

Cumhuriyet Bilim Teknoloji, 06.04.2007

Savunma Sanayii Müsteşarlığı (SSM) 2005 yılında hazırlıklarına başladığı Stratejik Plan çalışmasını tamamlayarak yayımladı. Plan 2007 ila 2011 dönemini kapsıyor.

Sayın Müsteşar Murad Bayar'ın sunuş metninde belirtildiği gibi bu plan “*savunma sanayii sektörü için çok önemli bir yol gösterici olacaktır*”.

Stratejik Plan'ın çok önemli olan bazı ilkelerini şöyle sıralayabiliriz:

- Plan, ulusal savunma sanayiimizin geliştirilmesini amaçlamaktadır.
- Savunma sanayiimizin ulusal önceliklerimiz paralelinde geliştirilmesi hedef alınmıştır.
- Ulusal tasarımlarımızın gerçekleştirilmesine öncelik verilecektir.
- Savunma sanayii faaliyetlerinin temelini teşkil eden tedarik uygulamaları, kullanıcı ihtiyaçlarının karşılanması hedefinin yanı sıra sektörel gelişmenin de temelini teşkil edecek hale getirilecektir.
- 2008 yılından itibaren, belirlenecek Ar-Ge ve yurtiçi geliştirme projelerinde “Maliyet +” sözleşme tipi uygulanacaktır.
- Teknoloji yönetimi, ihracat, offset, kalite-test ve sertifikasyon, rekabet, istihdam, çifte kullanımlı ticari ürünler gibi konuları içeren kapsamlı bir savunma sanayii politikasının oluşturulmasına gereksinim vardır.
- Savunma sanayiinin yüksek maliyetler gerektiren bir ağır sanayi olmaktan çıkması; proje zenginliğine paralel büyük iç pazar ve alternatif kaynak çeşitliliğinin yaratmış olduğu pazardaki açılım ve geleneksel pazarlardaki değişim savunma sanayiinde tarihi bir fırsat yaratmıştır.
- Sanayide güçlü şirket yapılarının ve özgün tasarım yeteneklerinin oluşturulması amacıyla, kamu sermayeli şirketlerimizde konsolidasyona gidilmesi projesi Savunma Sanayii İcra Komitesi tarafından onaylanmış ve Türk Savunma Sanayii Holdingi'nin kurulması kararı alınmış olup, bu doğrultuda, çalışmalar devam etmektedir.

Bu stratejik plan Türk Savunma Sanayii'nin gelişmesi için hazırlanmış devrimsel nitelikli bir plandır. Devrimseldir çünkü, planda “**ulusal**” kelimesi kullanılmaktadır!!!

Bundan önce 20 Haziran 1998 günü Resmi Gazete'de Bakanlar Kurulu Kararı olarak yayımlanarak yürürlüğe giren 25.5.1998 gün ve 98/11173 sayılı “Türk Savunma Sanayii Politikası ve Stratejisi Esasları”na (TSSPSE) bakınız bir tek ulusal kelimesi bulamazsınız. Ulusal yerine özellikle “Türk”, “yerli” “yurtiçi” kelimeleri kullanılmıştır, çünkü “*Türkiye’de Türk yasalarına göre kurulmuş olan her şirket ‘Türk şirketi’dir, şirketleri ulusal, yabancı ortaklı ve yabancı diye bölümlere ayramazsınız*” diyen bir zihniyet galip gelmiş ve TSSPSE'nin ilk taslağında bulunan ulusal kelimeleri birer birer değiştirilmiştir.

Bu münasebetle birçok da saçmalık yapılmıştır. Örneğin, TSSPSE'nin 6Bc maddesi aynen şöyle demektedir: “*Yabancı teknolojilerden yararlanma durumunda bu teknolojinin yerli*

savunma sanayii tarafından özümsemişi asıl gayedir. Satın alınan teknolojiler yerli savunma sanayii tarafından özümseindikten sonra bir üst düzeyde üretilmesi MSB'ce desteklenir." (maddedeki yerli kelimeleri taslak dokümanda **'ulusal'**dı.)

Bu maddede sıfat olarak kullanılan **"yerli"** kelimesi anlamsızdır. Çünkü teknoloji mülkiyet konusudur; ulusal şirketin mülkiyetindeyse **ulusaldır**, yabancı ortaklı şirketlerde ise, genelde yabancı ortağın mülkiyetindedir, yani **yabancıldır**. Yabancı ortaklı bir şirket zaten teknolojinin sahibidir, onu yeniden transfer edip özümsemişi diye bir şey olamaz.

TSSPSE'nin bu maddesinin taslak metindeki şekli çok mantıklı idi ve aşağıdaki gibiydi:

"Yabancı teknolojilerden yararlanma durumunda bu teknolojileri millileştirmek asıl gaye olacaktır. Bunun için satın alınan teknolojilerin ulusal şirket tarafından özümseindikten sonra bir üst düzeyde üretilmesi MSB'ce desteklenecektir".

Savunma Sanayii Müsteşarlığı'nın Stratejik Planı ulusal kelimesini kullanmakla "katı milliyetçi" "şovenist" vb. bir doküman olmamıştır. Tam aksine çağdaş, mantıklı, sanayileşmiş bütün ülkelerinkine benzer ve ülkemiz için yararlı bir doküman olmuştur.

Aslında TSSPSE de Türk Savunma Sanayii'ni geliştirmek amacıyla gerçekleştirilen yoğun çabalar sonucu hazırlanmış bir dokümandır. MSB'ce önce bir taslak doküman hazırlanmış, ilgili bakanlıklar, kamu kuruluşları, TOBB kanalıyla sanayicilerin görüşleri alınmış, çeşitli koordinasyon çalışmalarından sonra bugünkü son haline getirilmiştir. Uygulansaydı; getirdiği yeni ilkelerle Türk Savunma Sanayii'nin gelişmesine büyük yararlar sağlayabilecekti. Örneğin artık savunma sistemleri "milli olması gerekenler", "kritik sistemler" ve "diğer sistemler" olarak üçe ayrılacaktı. Milli olması gereken sistemlerle, kritik sistemler araştırma ve geliştirmeye dayalı olarak açıkça söylenmese bile, ulusal şirketlerde üretilenecekti. Savunma sanayii alt sektörler bölünecek ve milli ana yüklenicilik uygulamasına gidilecekti.

Ama uygulanmıyor. Uygulanmayış nedeni de MSB'nin her yıl yayımlaması gereken "milli", "kritik", teknoloji listelerini yayımlamaması. Oysa her ülkede savunma bakanlıkları böyle listeleri yayımlamaktadırlar.

TSSPSE'nin en önemli ayrıcalığı savunma sistemlerini "milli", "kritik", "diğer" diye ayırdıktan sonra bu sistemlerin ne şekilde tedarik edileceğini de dikte ederek "*ulusal teknolojinin geliştirilmesini tedarik sürecine entegre etmesidir*". Tedarik sürekli olarak yapılan bir işlev olduğundan ulusal teknolojinin geliştirilmesi de sürekli olarak desteklenmiş olacaktır.

Bu nokta çok önemlidir; çünkü, politika veya strateji dokümanlarını hazırlayıp yayımlamak başka, onları uygulamak başka şeylerdir. Türkiye'mizde de plan ve/veya strateji dokümanlarının hazırlanması ama uygulanmaması çok yaygındır.

Sonuç olarak; SSM çok güzel bir "**Savunma Sanayii Strateji**" dokümanı hazırlamıştır. Bu dokümanı hazırlayan ekibin bunu uygulayacağı da anlaşılmalıdır. Çünkü Strateji dokümanındaki her cümle, her ilkenin arkasında dokümanı hazırlayanların nasıl bir deneyim ve bilgi birikimine sahip oldukları çok açık olarak görülmektedir. Dileğimiz bu bilgi birikiminin gelecek kuşaklara eğitim yoluyla aktarılması ve TSSPSE'nin; SSM Stratejik Planı çizgisine çıkartılarak ve "milli" ile "kritik" teknoloji listeleri yayımlanarak uygulanmasına başlanmasıdır.